

Konkurenceschopnost francouzského cukrovarnictví

COMPETITIVENESS OF FRENCH SUGAR INDUSTRY

Hana Machková – Vysoká škola ekonomická v Praze

Francie je v současné době devátým největším světovým producentem cukru (podíl země na světové produkci dosahuje necelá 3 %) a je zároveň i největším evropským producentem cukru. Je jednou z mála zemí, ve které se vyrábí jak řepný cukr, tak i cukr třtinový, který pochází především ze zámořských departementů Réunion, Guadeloupe a Martinik. Evropské prvenství potvrdily dobré výsledky kampaně 2024/2025, kdy bylo v metropolitní Francii vyrobeno 4,58 mil. t řepného cukru a 179,2 t cukru třtinového. V zemích EU bylo vyrobeno celkem 16 mil. t cukru (1), takže podíl Francie na celkové produkci EU činil v hospodářském roce 2024/2025 více než 29 %.

V říjnu 2017 skončila po téměř padesáti letech regulace produkce cukru v zemích Evropské unie. Od té doby prošel francouzský cukrovarnický průmysl zásadní proměnou a musel, a stále musí, čelit řadě výzev, které do značné míry ovlivňují jeho konkurenceschopnost.

Na zrušení produkčních kvót se francouzští výrobci připravovali dlouhodobě, ale kromě zrušení kvót se museli vyrovnat i s řadou nepříznivých vnějších vlivů. Jednalo se především o celosvětovou nadvýrobu v roce 2017/2018, která způsobila dramatický pokles cen cukru, skutečnost, že v EU vstoupil v roce

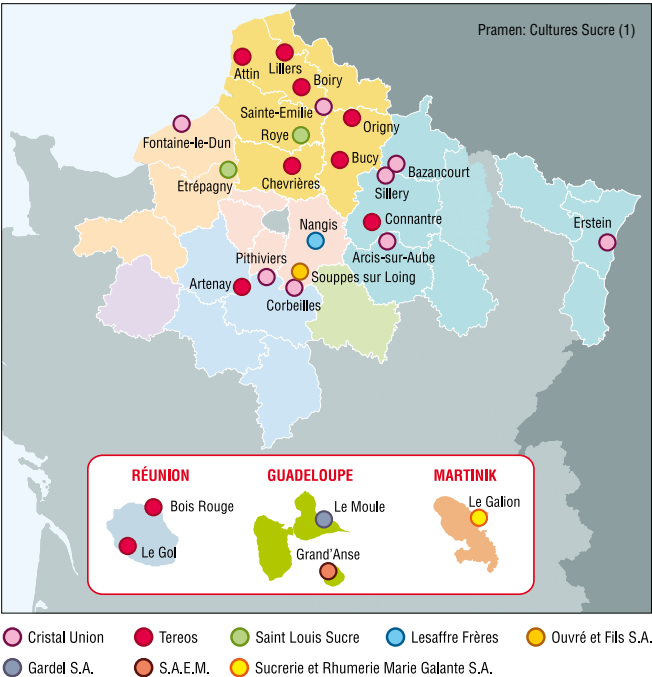
2018 v platnost zákaz používání neonikotinoidů na venkovních plochách, nepříznivé klimatické podmínky a dopady pandemie covid-19 v letech 2020 a 2021 i dramatické zvyšování cen energií a dalších vstupů od roku 2021 (2).

V důsledku liberalizace trhu se dnes francouzské cukrovary musí vyrovnávat nejen se zvýšenou konkurencí ze strany globálních producentů cukru, ale také s nejistotou, která je dána vývojem světové ekonomiky, cenovými výkyvy, změnou klimatu, implementací přísných pravidel na ochranu životního prostředí, dopady Zelené dohody pro Evropu (Green Deal) i složitou geopolitickou situací spojenou zejména s válkou na Ukrajině.

Struktura francouzského cukrovarnického průmyslu

Francouzský cukrovarnický průmysl je silně koncentrován. Na území metropolitní Francie působí pouze pět cukrovarnických skupin, jež provozují celkem 20 cukrovarů, a v zámořských departementech podnikají v oblasti cukrovarnictví čtyři společnosti (obr. 1., tab. I.). Ve snaze o udržení konkurenceschopnosti dochází v zemích Evropské unie od roku 2017 k restrukturalizaci

Obr. 1. Francouzské cukrovary v kampani 2024/2025

Tab. I. Francouzské cukrovarnické společnosti

Název společnosti	Počet cukrovarů (2024/2025)	Počet uzavřených cukrovarů/rok
METROPOLITNÍ FRANCIE		
Cristal Union	8	2/2020
Lesaffre Frères	1	0
Ouvré et Fils S.A.	1	1/2025
Saint Louis Sucre	2	2/2020
Tereos	8	1/2024
ZÁMOŘSKÉ DEPARTAMENTY		
Gardel S.A.	1	0
Sucrerie et Rhumerie de Marie Galante S.A.	1	0
S.A.E.M. de Production Sucrière et Rhumière de la Martinique	1	0
Tereos Océan Indien	2	0

Pramen: Cultures sucre (1); CEFS (3)

Obr. 2. Cukrovar Arteany společnosti Tereos v departementu Loiret, regionu Centre-Val de Loire (foto: M. Blossier)

výrobních kapacit, jejímž výsledkem je uzavírání cukrovarů. Celkem bylo v deseti zemích EU uzavřeno 20 cukrovarů, z toho nejvíce (šest) v metropolitní Francii (3).

Dominantní postavení na trhu mají družstevní společnosti Tereos a Cristal Union. Družstvo Tereos má v současné době 10 300 členů. Je druhým největším světovým producentem cukru, podniká ve 14 zemích čtyř kontinentů, v nichž provozuje celkem 38 závodů (obr. 2.). V roce 2024/2025 byl obrát společnosti 5,93 mld. eur. Tereos je nejen zpracovatelem cukrové řepy a cukrové třtiny, ale zpracovává také další plodiny, například obilí, kukuřici, brambory, vojtěšku a maniok. Jeho ambicí je dodávat produkty pro celý hodnotový řetězec – „z pole až na vidličku“. Jedná se o dodávky pro potravinářský průmysl, krmivo pro zvířata, využití bioetanolu a bagasy pro potřeby zelené energie a zeleného chemického průmyslu či dodávky produktů pro farmaceutický, kosmetický průmysl a papírenský průmysl. Z našeho pohledu je zajímavé, že první zahraniční akvizice byla realizována v roce 1992 v České republice s cílem zajistit produkční a komerční aktivity ve střední Evropě. V Česku je Tereos majoritním akcionářem společnosti Tereos TTD, a. s., pod kterou spadají mj. cukrovary Dobruška a Česká Meziříčí.

Družstevní společnost Cristal Union (obr. 3.) má výrobní kapacity jen ve Francii a specializuje se na výrobu cukru, lihu a krmiv pro hospodářská zvířata. Družstvo má 9 000 členů. Obrát v roce 2024/2025 byl 2,65 mld. euro. Svě komerční aktivity zaměřuje zejména na francouzský a evropský trh a na produkty s vyšší přidanou hodnotou. Cristal Union je např. jedinou cukrovarnickou společností ve Francii, která nabízí řepný cukr v bio kvalitě. V únoru 2025 oznámil Cristal Union akvizici rodinného cukrovaru Lesaffre Frères. Bude-li tato akvizice schválena francouzským regulačním úřadem, bude Cristal Union zpracovávat 45 % cukrové řepy vypěstované ve Francii (1) a v metropolitní Francii již budou podnikat pouze čtyři cukrovarnické skupiny.

Exportní výkonnost francouzského cukrovarnictví

Obchodní bilance francouzského cukrovarnictví je dlouhodobě kladná (obr. 4.). Většina vývozu cukru směřuje na trh zemí

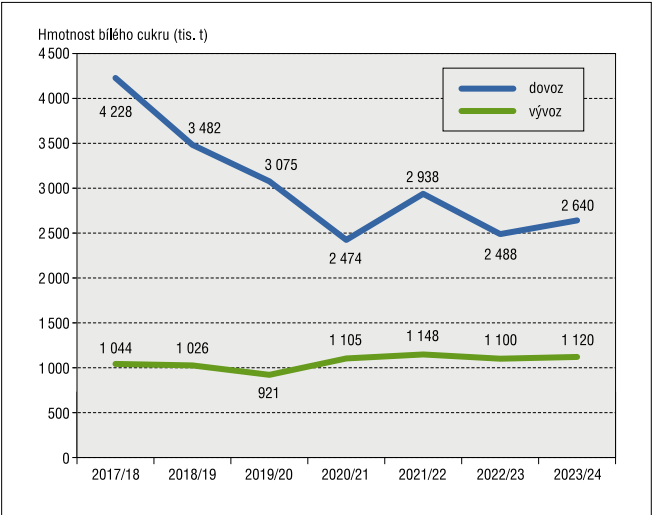
Evropské unie, zejména do Itálie, Španělska a Německa. Vývoz mimo země EU je relativně nízký, např. v hospodářském roce 2023/2024 činil 497 tis. t, tj. necelých 19 % (4).

Z hlediska množství vyrobeného i vyvezeného cukru byl mimořádný hospodářský rok 2017/2018. I když v období od roku 2018/2019 došlo ke snížení objemu exportu bílého cukru, Francie stále zůstává 5. největším světovým exportérem. Podíl dovozů cukru do Francie je relativně stabilní, avšak ve Francii panují značné obavy ze stále se zvyšujících dovozů ukrajinského cukru na unijní trh. Zatímco před zahájením válečného konfliktu byl podíl dovozů ukrajinského cukru na celkových dovozech zanedbatelný, po dočasném zrušení dovozních cel v roce 2022 došlo k jeho dramatickému nárůstu. Podíl cukru dovezeného

Obr. 3. Balení cukru v Cristal Union – cukrovar Erstein, Alsasko

Obr. 4. Francouzská obchodní bilance v období hospodářských roků 2017/2018 až 2023/2024

z Ukrajiny do EU za hospodářský rok 2022/2023 dosáhl 38,5 % a za hospodářský rok 2023/2024 tento podíl narostl na téměř 53 % (6). Velké obavy vzbuzuje také Dohoda o volném obchodu mezi EU a jihoamerickým sdružením Mercosur (jeho členy jsou Brazílie, Argentina, Paraguay, Uruguay a Bolívie), která byla ujednána v prosinci 2024. Tato dohoda se stále nachází v procesu ratifikace a Francie s jejím zněním nesouhlasí, zejména kvůli přetrvávajícím obavám z přílivu levných zemědělských produktů na trh EU.

Konkurenční výhody a nevýhody francouzského cukrovarnictví

Hlavními francouzskými konkurenčními výhodami jsou vysoké výnosy řepy i cukru, kvalita produkce, inovační schopnost, logistické zázemí a dobré jméno francouzského potravinářství. Největšími evropskými konkurenty, kteří obhospodařují obdobně velké pěstební plochy jako francouzští pěstitelé cukrové řepy, jsou Německo a Polsko (tab. II.). Tyto tři země se na celkové výrobě bílého cukru v hospodářském roce 2023/2024 v zemích EU podílely 69,4 % a jejich podíl na vývozu zemí EU činil 70 %. V těchto třech zemích se také nacházela většina z 88 cukrovarů, které v zemích Evropské unie pracovaly (z toho 20 ve Francii, 18 v Německu a 17 v Polsku) (7). Francouzské výnosy bílého cukru patří dlouhodobě k nejvyšším v Evropě. V roce 2023/2024 se jednalo o 12,72 t·ha⁻¹

Tab. II. Výroba a vývoz cukru v hospodářském roce 2023/2024 ve Francii, Německu a Polsku

Země	Sklizňová plocha (tis. ha)	Výnosy bílého cukru (t·ha ⁻¹)	Výroba bílého cukru (t)	Vývoz mimo EU (t)
Francie	332,32	12,72	4 228 358	497 065
Německo	375,32	11,25	4 223 001	104 036
Polsko	265,66	8,80	2 338 367	515 368

Pramen: Agridata (8)

Tab. III. Vývoj produkce cukrové řepy a cukru ve Francii v období 2017/2018 až 2023/2024

Hospodářský rok	Sklizňová plocha (tis. ha)	Cukernatost (%)	Výnos cukrové řepy (t _{16%})	Výroba bílého cukru (tis. t)
2017/2018	485	18,0	96,1	6 237
2018/2019	485	19,0	82,0	5 095
2019/2020	445	17,8	85,0	4 969
2020/2021	421	17,1	61,4	3 445
2021/2022	402	17,4	85,7	4 550
2022/2023	402	17,7	77,0	3 950
2023/2024	380	16,8	83,1	4 228

Pramen: Cultures Sucre (1)

(2. místo za Nizozemskem s výnosem 13,53 t·ha⁻¹), výnosy ve výši 11,25 t·ha⁻¹ zařadily Německo na 5. místo a Polsko s výnosy 8,8 t·ha⁻¹ na 9. místo. Výnosy svědčí o dobré výkonnosti francouzského řepářského sektoru, který je geograficky koncentrován v severovýchodní Francii (obr. 1., obr. 5.), kde stále panují příznivé podmínky pro pěstování cukrové řepy a francouzské cukrovarny zde mohou profitovat z kvalitní infrastruktury, zejména husté železniční a silniční sítě a blízkosti přístavů.

Největšími exportéry bílého cukru ze zemí EU v hospodářském roce 2023/2024 byly Polsko a Francie, Německo se umístilo za Belgií na místě čtvrtém.

Francouzský cukrovarnický průmysl byl podle hodnocení Euromonitor International v roce 2024 nejziskovějším z 20 hodnocených evropských zemí. Vysoká ziskovost naznačuje silnou finanční pozici cukrovarnictví, nižší provozní náklady v dané zemi a konkurenční výhodu oproti konkurenci v jiných zemích (9).

Ve sledovaném období od roku 2017/18 docházelo v oblasti výnosů zpracované cukrové řepy ke značným výkyvům (tab. III.) způsobeným jak nepříznivými klimatickými podmínkami, tak chorobami cukrové řepy, zejména virovou žloutenkou. Francouzské cukrovarnické skupiny se proto zaměřují na podporu šlechtění odrůd a na nové technologie, které umožní zvyšovat produktivitu práce. Značné prostředky investují zejména do energetických úspor, technologií pro omezení spotřeby vody a snížení uhlíkové stopy. Např. společnost Tereos investovala v roce 2024/2025 historicky nejvyšší částku 353 mil. eur na dekarbonizaci a snížení spotřeby energií, zvýšení produktivity, modernizaci závodů a zvýšení bezpečnosti a spolehlivosti výroby (10).

Více než polovina vyrobeného cukru je určena pro francouzský potravinářský průmysl, který má velmi dobré renomé. Spotřeba cukru je ve Francii dlouhodobě stabilní (35 kg·os⁻¹ ročně). K jejímu poklesu nedošlo ani přes kampaně, které se zaměřují na zdravý životní styl a často poukazují na nutnost snižovat spotřebu. Např. podle výzkumu agentury CSA z konce roku 2024 pokládá 89 % francouzských spotřebitelů cukr za potravinu přírodního původu, 78 % respondentů uvedlo, že je správné nakupovat cukr vyrobený ve Francii, a 90 % se domnívá, že je třeba zachovat cukrovarnický průmysl, který zajistí potravinovou nezávislost Francie v této oblasti (11).

Hlavní konkurenční nevýhodou francouzského cukrovarnictví jsou vysoké náklady. Jedná se zejména o vysoké náklady na pracovní sílu. Např. minimální roční garantovaná mzda pro cukrovarnictví byla na základě kolektivní smlouvy pro rok 2025 stanovena pro dělnické profese na 22 374,24 eur, pro administrativní pracovníky a technické profese na 28 665,67 eur a pro manažerské profese na 40 432,12 eur (7). Vysoké jsou i ceny energií a dalších vstupů, například ekologicky šetrných hnojiv či přípravků na ochranu rostlin.

Cukrovary musí také počítat s vysokými náklady spojenými s projekty zaměřenými na společenskou odpovědnost, které jsou ve Francii nedílnou součástí podnikové kultury a jsou chápány jako správná investice do udržitelného zemědělství. V oblasti dekarbonizace je cílem francouzských pěstitelů cukrové řepy snížení emisí v roce 2030 o 35 % oproti roku 1990. V průmyslovém řetězci cukrovka – cukr – ethanol by se měly emise snížit mezi lety 2015 a 2030 o polovinu a uhlíkové neutrality by mělo být dosaženo v roce 2050 (1).

Souhrn

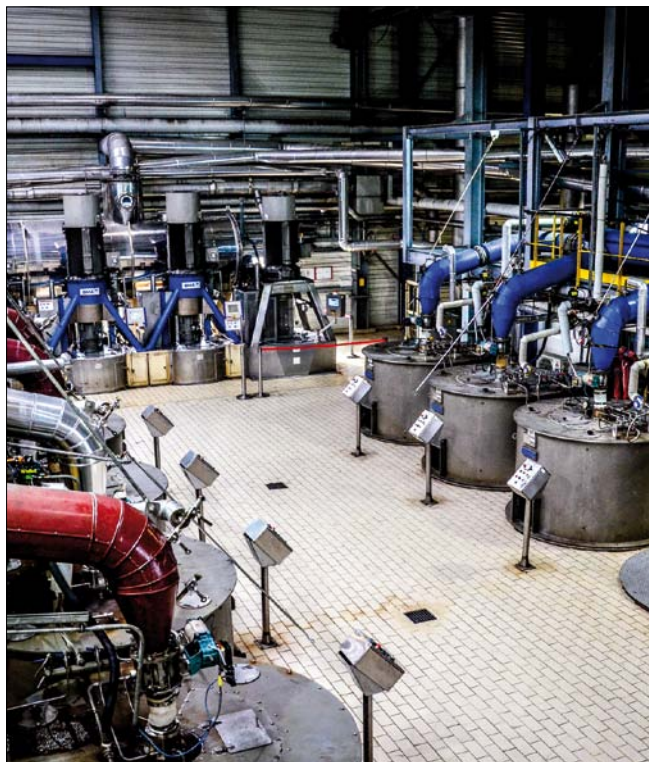
Francouzské cukrovary musí dnes čelit jak rostoucí konkurenci ze strany velkých světových producentů cukru, tak nejistotě, která je dána složitým vývojem světové ekonomiky a geopolitickou situací spojenou s válkou na Ukrajině. Ve snaze o udržení konkurenceschopnosti dochází v zemích EU od roku 2017 k restrukturalizaci výrobních kapacit, jejímž výsledkem je uzavírání cukrovarů. Nejvíce cukrovarů (celkem šest) bylo uzavřeno právě ve Francii. Dominantní postavení na francouzském trhu mají družstva Tereos a Cristal Union. Francie je 5. největším světovým exportérem cukru (většina vývozu směřuje na trhy zemí EU). Hlavními konkurenčními výhodami francouzského cukrovarnictví jsou vysoké výnosy, kvalita produkce, inovační schopnost, logistické zázemí a dobré jméno francouzského potravinářství. Konkurenčními nevýhodami jsou vysoké mzdové náklady, vysoké ceny energií a dalších vstupů, zejména hnojiv a přípravků na ochranu rostlin.

Klíčová slova: Francie, francouzský cukrovarnický průmysl, struktura, konkurenceschopnost, konkurenční výhody, vývoz cukru.

Literatura

1. Mémo statistique, Sucre et autres débouchés, Campagne 2024–2025. *Cultures Sucre*, 2025, [online] <https://www.cultures-sucre.com/metiers-et-economie/memo-statistique-2025/>.
2. MACHKOVÁ, H.; MACHEK, M.: Vývoj na světovém trhu cukru po ukončení režimu cukerních kvót v EU. *Listy cukrov. řepář.*, 139, 2023 (3), s. 116–119.
3. *Cumulative impact of EU trade policies on the EU beet sugar sector*. CEFS & CIBE, 2025, [online] https://cefs.org/wp-content/uploads/2025/06/CEFS_CIBE_CUMULATIVE_IMPACT_DOC_FINAL.pdf.
4. Eurostat (Comext). *Statistical regime 1*. [online] <https://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-goods/database>.
5. La situation économique de la filière sucrière en France et en Europe. *Axiaconsultants*, 2024, [online] <https://axia-consultants.com/2025/07/25/la-situation-economique-de-la-filiere-sucriere-en-2024-2/>.
6. POJER, J.: Statistika obchodu s cukrem s Ukrajinou, *Listy cukrov. řepář.*, 141, 2025 (1), s. 22–23.
7. *CEFS Statistics 2023/2024*. [online] https://cefs.org/wp-content/uploads/2025/03/250328_CEFS_Statistics_23_24.pdf.
8. *Agridata*. European Commission, [online] <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardSugar/SugarProduction.html>.
9. *Sugar in France: ISIC 1542*. Euromonitor Int., July 2025, s. 3.

Obr. 5. Odstředivky v Chevreières, Tereos (foto: M. Blossier)

10. Tereos, Communiqué de presse, Paris 28. 5. 2025. [online] <https://www.tereos.com/app/uploads/2025/05/tereos-cp-280525.pdf>.
11. Baromètre national CSA-Cultures Sucres, 2024.
12. Grille des salaires des sucreries, sucreries-distilleries et raffineries de sucre 2025. *Juristique*, 2025, [online] <https://www.juristique.org/actualite/salaires-sucreries-raffineries-sucre-novembre-2024>.

Machková H.: Competitiveness of French Sugar Industry

French sugar industry is facing both growing competition from major global sugar producers and uncertainty caused by complex developments in the global economy and the geopolitical situation surrounding the war in Ukraine. To remain competitive, EU countries have been restructuring their production capacities since 2017, resulting in the closure of sugar factories. The most significant number of sugar factories (six) were closed in France. The Tereos and Cristal Union cooperatives dominate the French market. France is the world's fifth largest sugar exporter (most exports go to EU markets). The main competitive advantages of the French sugar industry are high yields, production quality, innovative capacity, logistical infrastructure, and the good reputation of the French food industry. Competitive disadvantages include high labor costs, high energy prices, and other inputs, especially fertilizers and plant protection products.

Key words: France, sugar industry, structure, competitiveness, competitive advantages, sugar exports.

Kontaktní adresa – Contact address:

prof. Ing. Hana Machková, CSc., Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, Česká republika, e-mail: machkova@vse.cz